

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 9.

V Ljubljani, 15. maja 1890.

Leto VII.

Obseg: Bakreni vitrijol v trtarstvu in javno zdravstvo. — Odstavljanje praset. — Razpošiljatev perutnine. — Mazanje platišč s petrolejem. — Voda v čebelarstvu. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Bakreni vitrijol v trtarstvu in javno zdravstvo.

Spisal Iv. Bolle, ravnatelj c. kr. poskušališča za svilarstvo in vinarstvo v Gorici.

Po mnogih izkušnjah v preteklih petih letih na Francoskem, v Avstriji in v Italiji bi bilo misliti, da je minila vsa bojazen, da bi utegnila nastati kaka nevarnost javnemu zdravstvu vsled uporabljanja bakrenega žveplika v boji proti peronospori.

V resnici zagotavljajo najveljavnejši kemiki na podlogi natančnih preiskav producentov in konsumentov, da se ni prav nič bati, da bi se v grozdju ali v vinu takih trt, ki so bile škropljene z bakrenoapneno zmesjo, nahajalo toliko bakra, da bi škodilo zdravju. Če se je tudi pri jako občutljivih kemičnih reakcijah pokazalo kaj take rude, bila je nje množina vendar zelo majhna, manjša nego desetinka miligrama v litru vina. Proti takim množicam se niso upirali niti zdravstveni specialisti, niti moralne skupščine, niti gosposke, kojim je skrbeti za javno zdravstvo, pa tudi niso imele povoda, da bi bile postopale s prepovednimi naredbami. Z bakrenoapneno zmesjo so začeli v kratkem povsod škropiti, nikdar ni bilo prilike tožbam, in tako so praktične izkušnje potrdile zagotovila večšakov.

Pri vsem tem se raznašajo vsako leto vesti po deželi, da se je ta ali on ostrupil, ker je zobal grozdje, ali pil vino z bakrenim vitrijolom poškrapljenih trt, in take govorce gredo od ust do ust, in tudi časopisi prinašajo take senzacijske vesti ter vznemirjajo ž njimi brez vzroka malovedno ali prelahkoverno ljudstvo. Čudno je pri tem, da so take govorce vsako leto skoro vedno enake in da se sučejo tudi okoli istih krajev in celo istih

oseb, redkokedaj pa je slišati kaj novega. Zdaj pravijo, da se je delavec lotila huda griža, ko so v nekem vinogradu škropili trte; zdaj, da je kak deček obolel, ker se je nazobal poškrapljenega grozdja; drugič se sliši o celi družini, da se je strašno slabo počutila po takem grozdju, in zopet drugod so poginile živali, koje so se slučajno najedle z vitrijolno zmesjo pomazane piče — in ne daleč od tod se nahaja celo kmetija, kjer — kakor pravijo — pogineta vsako leto redno po dve kravi, če ne več, iz enakega vzroka.

Premnogokrat smo se uže potrudili, da bi pozvedeli, ali so morda vendar za trohico resnične take govorce, a odgovorili so nam vsakokrat, da je raztrošena vest čisto izmišljena, ali pa, da je sumnjivega slučaja krivo vse kaj drugega nego baker.

Pogostoma je izviral govorec od oseb, koje so hotele s tem opravičiti svojo nemarnost, da niso škropile.

Predno smo priporočali trtarjem, naj proti peronospori škrope trte s takimi zmesmi, katerim se prideva tudi bakreni vitrijol, hoteli smo znanstveno preiskati vse to, česar treba, da se lahko sodi s popolno gotovostjo, ali utegne uporaba takih snovi škoditi javnemu zdravstvu ali ne.

Te nadrobne preiskave, katere smo zvrševali s tako natančnostjo, kakeršna je le po novobodni analitični kemiji mogoča, pokazale so, da se ni nikakor bati, da bi z omenjeno zmesjo poškrapljeno grozdje ali dotična vina zdravju kaj škodovala.

V lanskem letniku glasila c. kr. kmetijskega društva v Gorici smo v raznih člankih razložili, po kakih načinih smo preiskavali in kake analitične podatke smo dosegli; ti se popolnoma ujemajo s tem, kar so dognali francoski in italijanski večšaki. Zdi se nam primerno, da objavimo

te rezultate svojih preiskav, da prepričamo vse tiste, kateri bi, bodisi da jih ne poznajo, bodisi da preveč verjamejo raznesenim govoricam — utegnili še misliti, da ni prav, da se rabi baker proti peronospori.

Grozdi — s hlastinami vred — takih trt, katere so se obilno poškopile z bakrenoapneno zmesjo z 8 % bakrenega vitrijola — po prvotni formuli — imajo v vsakem kilogramu povprečno po 6 miligramov bakra, ki se skoro ves drži hlastin; iz takega grozdja narejen mošt nima več nego okoli 1½ miligrama bakra, kateri se po kipenji poleže, tako da ostanejo v litru izčiščenega vina samo desetinke miligrama te rude.

Če pomislimo, da so ti bakreni sledovi ne samo neznatni, ampak da se nahajajo na grozdji, pa tudi v moštu in vinu nerazpustno združeni in da se torej neposredne ne morejo spojiti, razumemo lahko, da ne morejo prav nič vplivati na zdravje. Poudarjati pa moramo, da smo našli te sledove na grozdji takih trt, katere so bile škropljene z močno zmesjo, in ko je po škropljenju nastopilo precej suho vreme; veliko manjši, ali kar neznatni sledovi se kažejo pa tedaj, kadar se trte škrope z raztanjšano zmesjo, imajočo 2 do 3% bakrenega vitrijola, in kadar jih je pogosto deževje izpiralo.

Zdravniki zapisujejo otrokom ob nekaterih kožnih boleznih po večkrat do 50 centigramov, kar je enako 500 miligramom raztopljenega bakrenega sulfita, pa ne nastajajo vsled tega nobeni hudi nasledki.

V prav mnogih jedilih in pijačah, ki jih uživamo po kaj več, nahaja se baker v razpustljivem stanju ter prihaja od posod, v katerih se ona jedila in pijače napravljajo, in to v veliko večih množinah, nego v vinu škropljenih trt. Da ne navajamo drugih, naj omenimo sočivnih konserv in posebno graha in fižolčka v konservah, katere po mnogih deželah vsak dan uživajo, dasi imajo v vsakem kilogramu do 200 miligramov bakra; potem piva, katero pijo v Gorici in po drugod, pa tudi vode, napeljene po bakrenih ceveh; oboje je pogostoma veliko bolj napojeno z bakrom, nego zgoraj omenjeno vino.

Naposled so vino, katero so v zadnjih petih letih pridelali po vinogradih, škropljenih z bakrenim vitrijolum, povsod radi kupovali, ker je bilo narejeno iz popolnoma zrelega grozdja, pa tudi po viših cenah, nego vino iz neškropljenih vinogradov; prvo je pošlo v kratkem času, in nihče ni tožil zaradi nasledkov, drugo pa je ostalo v kletih, če se ni pokvarilo ali pa prodalo po ničevi ceni.

To je nedvomna resnica, ki bi morala po vsem tem, kar smo zgoraj razložili, prepričati tudi najtrdovratnejšega neverneža, posebno pa tiste, kateri se dajo po praznem blebetanju pregovoriti, da v svojo največo škodo nič ne store zoper peronosporo. Iz „Gosp. lista.“

Odstavljanje praseta.

Na najnavadnejši način se odstavi prase, če se nekaj dni prej vsak dan po nekoliko ur od svinje oddalji in z drugimi praseta, ki se bodo odstavila, skupaj dene in k svinji spušča le po trikrat, pozneje po dvakrat, nazadnje pa le po edenkrat na dan, da sesa, dokler se mu tudi to enkratno sesanje odreče in daje le druga hrana.

Navadno kmetovalci v tem oziru mnogo greše, kajti navadno se prase kar odstavi, ne da bi ga poprej kaj zato pripravljali. Vzamejo ga od svinje in zapro, kolikor je moči daleč od nje, največkrat v drugem hlevu. Take nagle premele se prase težko privadi in jako oslabi. Začne hujšati in se le zaspano premika. Hipoma odstavljena praseta ne marajo jesti, žalujejo po svinji in po-

stajejo nemirna, zlasti če slišijo svinjo kruliti. Naposled seveda se pomirijo, začno jesti in piti, a se le počasi zopet opomorejo.

Torej ni vse eno, kdaj in kako se prase odstavi, in zato hočemo tu navesti načela, katera je ustanovil Henrik Theen pri odstavljanju praseta.

Praseta, ki jih mislimo rediti, ne smemo nikdar pred šestim tednom vzeti od svinje, kajti glavna stvar je, da hitro in lepo rasto, to pa najlaže, če dolgo sesajo. Če svinjo lahko dobro krmimo, da ima dosti mleka, in če hočemo imeti lepa praseta, naj sesajo sedem do osem tednov. Svinje to tudi vzdrže, če jih dobro krmimo. V Angliji, kjer je svinjarstvo jako razvito, puščajo praseta, katera mislijo rediti, ravno osem tednov pri svinji, in tudi pri nas jih nekateri umnejši gospodarji puščajo tako dolgo, dokler sama nehajo sesati. Taka praseta se najhitreje in najlepše rede. O takih živalih se tudi govori, da so dokaj plodovite.

Mnogi imajo navado, da odstavijo praseta, ko so šele štiri tedne stara. Res na ta način varujejo svinjo, pa vendar ni tega priporočati, ker ob taki starosti so še praseta premalo čvrsta, in zaradi tega za dolgo časa zastanejo v rasti in postanejo grda. Na ta način se nikakor ne dajo vzrediti lepi in veliki prasiči. Kaj drugega je pri svinjah, ki imajo prvokrat praseta, od takih svinj se morajo praseta odstaviti že s štirimi tedni, da svinja, ki sama ni še dorasla, preveč v rasti ne zaostane, kar bi se zgodilo, če bi dolgo dojila. Prvi prasički so pa tudi redkokrat za pleme, temveč se navadno opitajo.

Priporočati je tudi, da se najkrepkejša in največa praseta najprej vzemo od svinje, slabša pa še nekaj dni puščajo pri njej, da se okrepečajo z več množino materne mleka, katerega sedaj dobivajo. Slabejša praseta naj se tudi zaradi tega pozneje odstavljajo, ker se svinji, če tako ravnamo, vedno manj nabira mleka v vimenu, nego če bi vsa praseta precej odstavili. Svinja tako polagoma izgublja mleko.

Praseta se najbolje tako le odstavljajo. Kadar se približa čas za odstavljenje, kakih deset dni prej začne se prasetom v njih oddelku dajati po več hrane, in spuščajo se k svinji le po trikrat na dan, a kmalu le po dvakrat, naposled pa le po edenkrat. Če se tako ravna, svinja polagoma izgublja mleko, in praseta hitro pozabijo mleka s svinjo vred. Hitro odstaviti praseta je pa, kakor že omenjeno, vselej škodljivo in se zatorej ne more priporočati. Kadar se praseta odstranijo, denejo se on ali pa svinja v drug hlev, da se več ne vidijo in več ne slišijo in drug drugega popolnoma pozabijo.

Če ima svinja, ko so se praseta odstavila, še dosti mleka, daje naj se jej po manj in manj tečne hrane in iz prva slednji dan, pozneje pa na drugi dan malo pomolze. Tako bode kmalu izgubila mleko, potem naj se pa zopet bolje krmi, da se prej zopet opomore.

Kadar se je prase odstavilo, ni vse eno, kaka hrana se mu daje. Če se prase prav ne krmi, ima kmetovalec gotovo škodo. Prve dni praseta ne marajo jesti in zaradi tega nekoliko shujšajo. Da se jim pa preveč hrana hipoma ne premeni in da v rasti preveč ne zaostanejo, dobro je, da se k hrani, katero dobivajo, prideva nekaj posnetega ali kislega gorkega mleka in da se jim sploh več tednov daje gorka jed. Dalje če dobivajo mleka, bolje uspevajo. V mleko se lahko primeša ječmenove, ovsene ali koruzne debele moke, lanenih prg (preš) ali kuhanega sočivja, da je hrana kolikor moči tečna.

Če so se na ta način polagoma navadila druge hrane, daje naj se jim tečna, močna krma, da hitro rastejo in se ugodno razvijajo. Če pa dobivajo premalo in

preslabe krme, kakor krompirja, pese, repe, rženih otrobov, listja itd., rastejo le počasi, dobe dolgo glavo, suh vrat, ozek, oster hrbet, ozek križ in čok, dolge noge, suha pleča in stegna, iz kratka: tako obliko, da ni pričakovati, da bi kedaj imeli dosti mesa in bi se kedaj dali dobro opitati. Prasiči, ki so mladi imeli dosti jesti, odebele se tudi pozneje lahko, nasproti se pa prasiči, ki so mladi imeli preslabo hrano, ne dajo zrediti in odebeliti. Da bode prase hitro in lepo raslo, dajati se mu mora krma, ki ima v sebi dosti sestavin, iz katerih se narejajo kosti in meso, to je mnogo fosfornokislega apna in proteina. Teh sestavin je pa posebno dosti v mleku, sladkem in kislem, v sočivji, raznih žitih, lanenih prgah, zeleni detelji in grašici, ne pa v krompirji, pesi, repi itd., s katerimi nekateri gospodarji skoro izključno krmijo praseta.

Razpošiljatev perutnine.

Ako hoče gospodar, ki se peča z rejo perutnine (kokoši, golobov itd.), svoje blago z železnico, pošto itd. sploh kam daleč poslati, skrbeti mu je za primeren način. Posoda za razpošiljanje mora biti zaradi drage vozarine kolikor mogoče lahka ali vender trdna, sploh taka, da pride žival v namenjeni kraj v dobrem stanu. Podoba 15. kaže pletenico za razpošiljanje perutnine. Spletena je iz vrbovih šib in zadostuje vsem potrebam. Ker tako pletenico naredi vsak, ki zna cajne plesti, zato si jo je lahko in za majhen denar pri-skrbeti. Tako pletenico nemški strokovni list „Oeconom“ prav zelo priporoča, in po njem smo tudi mi posneli ta članek.

Podoba 15.

Mazanje platišč s petrolejem.

Tovarnar kmetijskih strojev poročal je v klubu ob M. o ravno tako dobrem, kakor enostavnem, a maloznanem sredstvu za varstvo voznih koles.

Na razstavi tovarnarja, ki izdeluje samo vozna kolesa, zanimali sta posebno dve čisti navadni stari kolesi na novi osi. Kolesoma se je videlo, da sta od čisto navadnega kmetijskega voza. Eno kolo se ni prav nič ločilo od kakega družega starega kolesa, drugemu se je poznalo, da je namazano s petrolejem ali s čim podobnim. Na vprašanje dal mi je navzočni zastopnik popolno pojasnilo. Najprej je snel platišče s prečko (špico), ker je bilo le rahlo pritrjeno, in mi pokazal, da je skozi in skozi napojeno s petrolejem. Ta novost je prišla iz Amerike, in kmetje v onem kraju že dolgo in uspešno tako ravnavajo, in sicer na tale način:

Pločevinasto koritce ozke pa podolgate oblike, katerega dno je vzloženo in ima nogi na obeh konceh, postavi se pod prosto vrteče se kolo tako, da se kolo skoro dotika dna. Potem se koritce nalije z gorkim petrolejem, kolo pa kolikor mogoče počasi vrti. Že rabljena kolesa tako hitro pijo olje, da se mora kmalu doliti. Kolo je tako dolgo vrteti, da se olje v koritci več ne manjša, kajti tedaj se je kolo olja popolnoma napilo, ali z drugimi besedami, vse luknjice so se napolnile z oljem.

Korist takega ravnanja je tako vidna, da o tem prav za prav še govoriti ni treba. Koliko da je polom-

ljenih koles, počenih platišč, to je dovolj znano. Glavni vzrok tem škodam je voda, katere se napije kolo prve dni, ko se rabi.

Če pogledamo novo kolo za kmetijski voz, vidimo, naj si je kolo delal tudi najboljši kolar, da je pri skladih platišč in pri prečkah mnogo potov za vstop vode, po kateri se kolo večidel leta suše, luknjice napolnijo se z vodo, solnce vodo zopet posuši, ali bolje, izhlapi jo zopet. Mi pravimo, da je kolo jelo pokati, v resnici so se pa le izpraznili in povečali prostori, po katerih je bila voda. Tako se godi po leti.

Slabše je po zimi. Les se zopet napije vode. Kadar je dosti mrzlo, zmrzne voda, po malih razpokah se pokáže led, kateri se razteza, kodar se taje, in razžene les; kolo dobi večje razpoke in ni več za rabo.

Kjer je olje, ne more biti voda; če se kolo namaže z oljem, zabrani se najhujšemu sovražniku lesa, vodi, da ne more do njega, in zaradi tega je opisano ravnanje koristno. Seveda se surovi petrolej, ki se priporoča za rabo zaradi nizke cene, ne sme greti pri odprtem ognju in ne v odprti posodi; ravno tako se smejo z oljem mazati le lepo umita in suha kolesa, in gorko vreme je najpripravnejše za to delo, ki se mora vsako leto ponavljati.

Omeniti je še, da se les mora skozi in skozi napiti petroleja in da je dobro v nekaterih slučajih, če se do 50—60° razgretemu petroleju pridene nekaj kolofonija. Mazati s premogovim katranom ne pomaga nič.

Voda v čebelarstvu.

Znano je, da čebele potrebujejo mnogo vode za naravno sniporja, za raztapljanje kristalizovanega medu v satovji in za gašenje žeje. Zato pa vidimo, kako po leti po rahlem dežju in vsakovrstnih rastlinah srkajo vodne kaplje in jih nosijo domov. Ravno to delo opravljajo hitro, če se lesketa rosa po travi in drevju. Le redko pri tem opravilu pridne nosilke vodne zadene kaka nesreča. Drugače je pa, če dolgo ni rose in dežja, in morajo čebele po ribnikih, vodnjakih, jarkih ali pa še celo po rekah iskati vode. Mnogo jih pogine. Po leti se to sicer toliko ne opazi, ker slednji dan izleti na tisoče mladih čebel, ali pomladi je taka izguba jako občutna. Zalega se ravna o tem času po številu čebel. Če se število čebel manjša, manjšati se mora tudi zalega, ker se manjša število krmilk in valilk. Navadno največ čebel pogube pomladi panji, katerih zaloga obstoji iz kristalizovanega in strjenega medu. Če se pomladi čebele manjšajo, ne pa množe, niso dovolj močne in pripravljene, kadar se začne prva obila paša. Da se pa čebele manjšajo, krivo je največkrat pomankanje vode. Zaradi tega pa treba po krajih, koder veliko sejejo ogrščice, koder je mnogo sadnega drevja in boljše paša mine že junija meseca, da gleda čebelar, da čebelam ne manka vode in kako je vedno dobivajo.

Pomankanje vode v panji nastopi, če zaloga medu ne sestoji iz nekristalizovanega medu, če je v satji le zrnast med in če treba za silo krmiti čebele s strjenim medom. Temu se odpomore z napajanjem. Na vrhno odprtino panja se narobe postavi z vodo napolnjena literska posoda, zavezana z enostavnim suknom. Čebele potem srkajo vodo, ki priteka skozi sukno. Če se jeseni krmijo čebele s cukrenim sirupom, ne nastopi pomankanje vode. Vender je morajo čebele pomladi iskati zunaj panja, kajti potrebujejo je mnogo za naravno sniporja. Zato je dobro, da se blizu uljnaka v zavetnem in solnčnem kraju če-

belam priredi umetno napajališče, če ni naravnega in varnega. Tako napajališče napravi se lahko od starih kamenenih korit ali od plitvih prstenih posod. V te posode se dene zelenega mahu ali pa kamenja, da se čebele lahko usedajo, ter se slednji dan napolnijo z vodo. Včasih se pridene še malo soli, da živalim ni treba iskati solnih snovi po mlakah, gnojnicah in lužah. Ob vročem poletju, ko voda hitro izhlapi, treba je takim napajališčem prilivati po večkrat ua dan.

Razne reči.

— **Kako se pleve osat?** Če plevemo osat, ni zadosti, da potrgamo stebila, ker korenine potem takoj iz nova poženo, ampak gledati moramo posebno na to, da korenino kolikor najbolj mogoče globoko izrujemo. V ta namen rabi posebna „pralica“, t. j. ozko, precej dolgo, dletu podobno orodje z lesenim ročnikom. Pralico zarinemo globoko v zemljo, da izpodrežemo osat in drugi plevel z globokimi koreninami ter tako izrujemo kolikor moči dolg kos korenine.

— **Kako se spozna starost krav?** Trgovci z živino se poslužujejo raznih zvijač, da bi prevarili kupca, da je krava mlajša, nego je v resnici. Starost krave pozna se pa po tem le: Če krava ni še štiri leta stara, nima po rogeh nikakih obročkov, v četrtem letu pa dobi eden obroček, ki se lahko vidi ali otiplje. Potem dobi krava slednje leto po eden tak obroček. Trgovci živinski pa izkušajo te globine, kolikor se da, odpraviti s tem, da roge ostižejo s koščkom stekla in jih potem zgladijo z lesom. Popolnoma se ti obročki vendar ne dajo odpraviti, in spreten kupec bode, potegnivši z roko po rogeh, precej očutil letne obročke in tudi spoznal, da so rogovi umetno zglajeni. Pri mladi živini so kočniki enako veliki, pri stari pa ne, ker se navadno vsi zobje enako ne obrabijo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 102. V naši šolski drevesnici so naredile miši to zimo veliko škode med enoletnimi pikiranci ter tudi med divjaki, katere smo bili jeseni dobili iz Gradca ter jih prisuli. Kako se miši najlaže preženejo, in ali kaže cepiti one divjake, ki imajo nekatere korenine še ne oglođane ali le na pol? (H. v P.)

Odgovor: Najbolje in najzanesljiveje se miši preženo s fosforovimi osvaljki, katerih je dobiti v lekarni. Osvaljke denite v miše luknje, katere potem zakrijte. Paziti je, da do teh strupenih osvaljkov ne pridejo potem mačke, psi i. t. d., ali celo otroci. Naravno je, da se bodo prijeli divjaki, kateri nimajo še popolnoma uničenih korenin, a rasli bodo toliko slabše, kolikor manj zdravih imajo korenin. S takimi močno poškodovanimi divjaki bode te imeli malo veselja, če tudi ostanejo živi, zato Vam zelo priporočamo, rajši odstranite slabe divjake.

Vprašanje 103. Imam več lepih vrst ringlo, ki vsako leto močno cveto, a kadar postane plod debel kot lešnik, pa odpade. Zapazil sem, da delajo to kvaro majhni hrostki, podobni onim, ki listje zavijajo in v njem jajca neso. Ali je kateri pomoček proti tem kvarljivcem? (J. K. v B. pri Trstu.)

Odgovor: Prav trdite, kvarljivec na ringlo je hrostek, podoben zavijaču, ki ga imenujemo slivoder. O slivoderu piše prof. Erjavec: Zelene, na pol dorasle češplje, slive in črešnje v nekaterih letih močno padajo z drevja. Naš kmet pripisuje to navadno kaki „rosi“ in pusti olevke ali otinke — tako namreč po raznih krajih imenujejo to nezrelo, prerano odpadlo sadje — ležati na tleh, da zgniyo. Seveda se mu niti ne sanja, da v teh odpadkih živi zaléga neprijatelj,

ki mu je te češplje in črešnje pometal na tla v brano svojim mladičem. Ako bi bil pobral kedaj tak otinek in ga razklal, našel bi bil v njem črvička, ki blizu šest tednov živi v tej gnilobi in se potem zabode v zemljo. A na vzpomlad pride zopet iz zemlje, izpremenjen v lepega hrostka rilčkarja. Pogledjmo ga, kaj počenja po drevju. Vede se, kakor drugi njegovi malopridni sorodniki. Gloje popke, obgrizuje brstje in mladike in naposled se plodi. Kmalu potem ima samica opraviti okoli mladega sada. Na pol mu pregrizne petljo, potem gre na sad in zvrta vanj jamico, v katero položi jajce in je potisne do dna. Tenke kožice nad jamico ni odgriznila, temveč jo je le privzdignila, in ko je jajce shranjeno, pritisne jo zopet na jamico. Zdajci gre nazaj k petlji in jo odgrizne popolnoma ali pa jo pusti viseti na tenki nitki, tako da jo vsak vetrič vrže na zemljo. Slivodér, tako namreč smo krstili tega mičkenega kvarljičca, večji je od obrezača in manjši od zavijača. Brez rilčka meri nekoliko čez štiri milimetre. Bronast je ali pa bakrenast in tenko sivkasto dlakav; rilček, tipalnice in noge so črne. Slivodéra primemo najbolj v živo, ako odščiipnena zelenega sadja ne puščamo pod drevjem, temveč vse sproti pobiramo in pokončamo. Da ga preženeš, vzpomladi pridno otresaj in otečaj drevesa, pod večja razprostri kakov prt ali rjuho, pod manjša pa drži kakov star dežnik. Drevja pa ne smeš otepati po cvetju in po mladikah, temveč stresaj mu veje ali pa trkaj s kako palico ob nje. Tako natreseš časi silo vsakovrstnih, največ prav drobnih mrčesov, katerih na drevju tudi najboljše oko ne more opaziti. A ves ta drobiž je škodljiv bolj ali manj, zato ga brez prebiranja pomeči v ogenj ali ga kako drugače pomori. Takisto delaj pa tudi z vsakim zvitek, naj si bode na tem ali onem drevesu.

Vprašanje 104. Vže več let boleha pri nas krompir, in sicer tako, da stebila in perje prezgodaj zrumene in se posuše. To gotovo močno vpliva na zoritev in provzročuje, da nobeno leto popolnoma ne dozori. Po mojem mnenju je bolezen pri nas veliko hujša, ker je uže seme bolno in ker ga ne premenjujemo. Ker je bolezen podobna perenospori na trti, zato bi morda pomagala modra galica. Kaj je vaše mnenje? (F. A. v Dol. Logateci.)

Odgovor: Prav pravite, krompirjeva bolezen je peronospora, in sicer peronospora infestans, trtna pa je peronospora viticola. Glivi sta si popolnoma sorodni. Bolezen pa ni samo kriva, da listje odpada prezgodaj, ona prehaja tudi na gomolje in provzročuje gnilobo. Dobro sredstvo je pa res modra galica, in ravno ko smo prejeli Vaše pismo, dobili smo nemški list „Der Praktische Landwirth“, ki o tej reči to le piše: Lani je bilo vsled deževnega vremena po njhval videti glivo, imenovano perenospora infestans, ki provzroča gnilobo krompirja ter kmetovalcu napravlja mnogo skrbi. Od različnih strani opozorjeni, poprijeli so se mnogi kmetovalci sredstva, katero krompir obvaruje te glive, torej gnilobe. Kmetovalec je posnemal vinogradnika in škropil s krompirjem posajene njive z bakreno galico. Tekočina se je pripravljala po receptu, katerega so objavili „Bernische Blätter für Landwirtschaft“, tako le: 1 kilo modre galice raztopi se v 4 litrih vroče vode in v drugi posodi 1300 gramov kristalizovane sode tudi v 4 litrih vroče vode. Kadar se ohladi, stanjša se sodna raztopina z 90 litri mrzle vode in se jej potem počasi priliva galična raztopina in oboje vedno meša. Žal, da se je kmalu pokazalo, da ni pripravnih škropilnic. Ob priliki seveda je čitati v tem ali onem listu opis ali kritiko tega ali onega aparata, a za vse to se dosti ne zmenijo. Kadar pa bi človek potreboval take priprave, pa ne ve, kje bi jo naročil. Posamične njive, posajene s krompirjem, so se nekatere edenkrat škropile, druge pa dvakrat. Vender se je delo, kakor smo se preverili, izvršilo prvokrat še le v juliju, drugokrat pa šele začetkom avgusta, ko je bolezen že bila precej napredovala. Ze zaradi tega je bilo jedva nadejati se, da bode kaj uspeha:

vender smo bili radovedni, kakšen bode pridelek. Lansko jesen smo povpraševali in, kjer je bilo mogoče, tudi osobno se prepričali, kakšen je bil uspeh, in videli smo, da je bil nepričakovano ugoden. Četudi so šele pozno škropili, vender je bil pridelek po poškrupljenih njivah mnogo ugodnejši. Pridelalo se je več in lepšega krompirja. Koder so le edenkrat škropili, bilo je še precej bolnega krompirja, pa vender ne toliko, kolikor po nepoškrupljenih mestih iste njive; poleg tega je pa bil krompir vsekako debelejši. Oni kmetje, ki so mogli dvakrat škropiti, pridelali so ga eno tretjino več. Po številu je bilo pri vsakem stebelu ravno toliko krompirja, ali bil je debelejši, bolj moknat in skrobnat. To je pa tudi lahko umevno, kajti opazilo se je, da so poškrupljena stebila bila zdrava do septembra, po drugem škropljenju se cel mesec niso še nič premenila, nepoškrupljena stebila so se pa posušila že sredi avgusta. Zatorej so v tem slučaju zeleni rastlinski deli mnogo dlje opravljali svoj posel — prejeli in razkrojili ogljenčevo kislino, saj vsa rastlinska rast izvira iz delavnosti zelenih rastlinskih stanic, ki jih je moči primerjati z majhnim kemičnim laboratorijem. „Drugo leto moramo ves krompir poškrupiti, naj bode vreme slabo ali dobro, mislili so nekateri kmetovalci. „Pa moramo delo poprej začeti, da bode uspeh gotovejši“, odgovarjali so drugi, tretji pa so pristavljali: „Načelništvu naše zadruga bomo predlagali, da se potrebne stvari skupno kupijo. Tudi imamo premalo škroplilnic, gledati moramo, da si o pravem času napravimo novih; držati morajo namesto 20 vsekako 40—50 litrov itd.“ To nam dokazuje, da se bode škropljenje krompirja hitro občno razširilo. Tudi oni, ki so lansko poletje posmehovali se učenim kmetovalcem in zmajevali z glavami, preverili so se, in bodo letos že sami škropili. Škropljenje pa daje še drugo korist, brani namreč, da plevel njiv ne prerašča preveč. Če se bolezen zgodaj prikaže in se stebila posuše že v avgustu, začne jih hitro preraščati razen plevel, mej drugim razne dresnove vrste. Po njivah, koder je krompir še zelen, pa redko kedaj more uspevati plevel. Še s tem se poplačajo stroški in trud. Mi temu le še pristavljamo, da so za škropljenje krompirja dobre škroplilnice, kakeršne rabijo po vinogradih, če le imajo dobro razpršilo, in da je dobro, če se za škropljenje rabi raztopina modre galice, neutralizovana z nekoliko apnom.

Vprašanje 105. Tepkovec in hrusevec, dasiravno čista in okusna, postaneta drugo ali tretje leto črnkasta. Ali je kaj pomočka zoper to barvo? (A. R. župnik v S.)

Odgovor: Čreslovina, ki je v vinu, oziroma v tepkoveci, spoji se z železnim okisom, kateri je uže od narave v sadji ali pa pride v tepkovec, ker se je pri napravi rabila stiskalnica z železom okovana, ali pa je kaj železa v sodu. i. t. d. Ta spojina je črna in dela torej tudi vino črnkasto. Kemiški je to barvilo natančno tisto, kakor črnilo od šišk. To spajanje železa z čreslovinsko kislino pa vinska, jabolčna in citronova kislina zabranjuje, zato tudi tepkovec ni precej črn, ampak šele pozneje, kadar se kislina poizgubi, oziroma počasi razkroji. Pomoček proti temu je, da pazite, da ne pride tepkovec ali sploh mošt v dotiko s kako železno režo (če ima sod vrata, morajo biti notranji železni deli s smolo zakapani) in da vsako leto od drugega leta dalje dodenete tepkovecu nekaj citronove kisline, katera dela vino prav prijetno pitno.

Vprašanje 106. Katero deteljno seme bi bilo za nas na Bolškem najboljšo, ker uže par let nam leto za letom vsa detelja pomrzne, dasiravno imajo nekateri deteljšča pokrita z gnojem? (A. R. v S.)

Odgovor: Vsekakor Vam bode najbolj ugajala črna ali štajarska detelja, ker je lucerna prva leta zelo občutljiva za mraz. Pa tudi seme štajarske detelje morate izbrati iz mrzlih krajev, na pr. izpod Trbiža ali z Gorenjskega. Kranjsko deteljno seme (od štajarske detelje) ravno zato slovi, ker je zelo stanovitno zoper mraz.

Vprašanje 107. Kedaj je bolje gipsati deteljšča in travnike, spomladi ali jeseni, ali se mora gips mešati s pepelom in koliko gipsa naj se porabi? Kje se dobi gips in po čem? (J. S. v D. L.)

Odgovor: Gipsati se sme jeseni in spomladi, če je le dovolj vlage. Ako imate po Vaših krajih suhe pomladi, gipsajte pred zimo, drugače je dobro tudi spomladi. V obče hvalijo jesensko gipsanje. Potrebno ni pepela primešavati, a je zelo koristno, ker je pepel sam ob sebi izvrsten gnoj za deteljšča in travnike, gips pa sam na sebi prav za prav ni gnoj, ampak le dela, da rastline druge gnojilne snovi laže uporabljajo in zato bujnejše rasto. Na hektar je porabiti 6 do 8 meterskih centov à 100 $\frac{1}{2}$ gipsa. Gips prodaja v Ljubljani Franc Pirkar. Cena nam ni znana.

Vprašanje 108. Blagovolite mi naznaniti, katere pasme domačih golobov so najlepše in največe in kje jih je dobiti? (Gr. F. v S.)

Odgovor: Najboljši odgovor doboste o tem, ako se obrnete do „Landw. Verkehrs-Anzeiger in Wien, I, Börsegasse 14. Tam Vam tudi radovoljno povedo, kje je dobiti raznovrstnih golobov. Zaradi peči obrnite se do A. Drejsaja v Ljubljani, ki je tudi ud naše družbe.

Vprašanje 109. Tukajšnji posestnik ima vola, ki je star 3 leta in se liže uže pol leta z jezikom okoli gobca. Z lizanjem le preneha, ako jé. Da bi ga kaj bolelo, ne pozna se mu ni znotraj ni zunaj gobca. Mazal ga je uže s kolomazjo (šmirom) in z drugimi zoprnimi rečmi, a nič ni pomagalo. Kadar se liže, drži se tudi naprej, kakor da bi se napanjal. Kaj je storiti? (Županstvo v S.)

Odgovor: Samo iz tega popisa ne moremo posneti, ali je lizanje bolezen ali razvada, zato ne moremo dati nobenega odgovora. Morda ima kedo izmed naših čitateljev o tem kaj izkušnje.

Gospodarske novice.

* **Kmetijska in gozdarska razstava na Dunaji** bode ob času, kadar pride ta list našim bralcem v roke, uže otvorena. Razstava je, kar naravnost rečeno, velikanska, zato bode pa težko do konec tega meseca gotova. Razen velikih prostorov v dunajski rotundi je bilo prirejeno za razstavo še 120 večih in manjših poslopij.

* **Predavanje o poletnjem cepljenju ameriških trt** bode imel gospod vodja Rihard Dolenc 25. dne t. m., to je binško nedeljo dopoldne v Št Vidu nad Vipavo, popoldne pa na Slapu.

* **O strupeni trtni rosi ali rji (peronospori)** čujemo iz nekaterih krajev jako neugodna poročila. Pravijo, da se kaže uže sedaj po mladem zelenju. Če je res tako, nadejati se je dobre letine edino le tistemu, kateri bode o pravem času škropil. C. kr. kmetijska družba je naročene tri vagone galice uže razprodala, ker se je pa nadejati še mnogo naročil in ker je družba prepričana, da bodo meseca avgusta še tisti neverni Tomaži škropili trte, videvši uspehe svojih sosedov, a sedaj nočejo nič slišati o škropljenju, zato je naročila še en vagon galice, katero prodaje pod prejšnjimi pogoji, dokler bo kaj zaloge.

* **Na prodajo plemenske govedi beljanske pasme**, ki bode binško soboto, t. j. 24. t. m. dopoldne ob 10. uri v Kranji, opozarjamo še enkrat č. bralce našega lista.

* **Žrebca Master in Meteor**, katera konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske ni hotel na Kranjsko vzprejeti, prestavilo je visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo na Goriško.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Izvirne beljanske (cikaste) bika, nakupljene z državno podporo, prodajal bode podpisani odbor binkoštno soboto, t. j. 24. maja t. l. dopoldne ob 10 uri v Kranji na dvorišči gostilne pri Petru Majerju mladem, t. j. v hiši tik velike cerkve, kjer je c. kr. davkarija.

Biki bodo prodani potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Biki bodo postavljeni na dražbo za polovico cene, katero je družba plačala, in jih dobi oni, kateri največ ponudi.

2. Kdor bika kupi, mora ga precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzame kupljenega bika v varstvo svoje. Podpisani odbor ni za nobeno reč dober porok, zato naj vsak, ki misli kakega bika kupiti, žival še pred dražbo dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razpis nagrad.

Da se kolikor moči pospeši zatiranje kmetijstvu škodljivih mrčesov, ukrenil je podpisani glavni odbor razpisati 40 nagrad po 10 gld., do katerih imajo pravico občine, oziroma vasi, kojih županstva (predstojništva) dokažejo, da je vsa občina letošnje pomlad marljivo zatirala gosenice, črve, hrostke (kebre) i. t. d.

Prošnje za te nagrade naj predlože županstva potrjene po dotični kmetijski podružnici do 1. junija t. l. podpisanemu odboru.

Priznane nagrade smejo občine za kateri koli občekoristen namen porabiti.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1890.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi vsprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;

2. z domovinskim listom;

3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja in

4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilcem za štipendijo je predložiti:

1. Ubožni list.

2. spričevalo o poštenem vedenju in

3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike.

Prošnje z le temi spričevali morajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1890. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po zakonu iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si mora za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznih, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasní vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso hodili v podkovsko šolo, 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to poskušnjo, naj se oglase pri podpisanem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole.

V Ljubljani, dne 1. maja 1890.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

INSERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zeló priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu a i prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Lekarna
Josipa Svobode

pri „zlatemu orlu“

Ljubljani,
Prešimov trg.

ima vedno naprodaj skušene lekarniške posebnosti ter priporoča kmetovalcem zelo priljubljena, skoz mnogo let izkušena in z izvrstnem uspehom rabljena zdravila za živino, in sicer:

Živinski prašek kot obóno zdravilo za konje, goved in prašiče, ki se doda krmi. En zavoj stoji 20 kr. večí 30 kr.

Konjski cvet (restitučni fluid) za obdrgnenje konjskih nog kot izvrstno krepčilno sredstvo za konje, ki na nogah slabé. Velika steklenica stoji 80 kr., kdor jih več naroči, dobi jih cenejši. (23 - 8)

Zdravila razpošílajo se vsaki dan. Pri naročilih zadostuje dopisnica. Naslov je:

Jos. Svoboda, lekarnar v Ljubljani.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, ume-
talni, ter orožni kovač in nozar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh novarsko in fino kovaško orodje za kmeto-
žalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (4-9)

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana kot ena najrejših in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotlonega drevja in grmovja, drevja (5-9) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih oeplicev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastonj in franko. ☛

!! Zelo ugodna ponudba !!

Na prodaj je pod prav ugodnimi pogoji pol ure od Ljubljane ležečo **lepo posestvo** s prostornimi gospodarskimi poslopji in s 70 orali posestva.

Vsled bližine mesta se vsi pridelki lahko hitro in dobro prodajo.

Lega in stanje posestva narede je pripravno, za vsako obrt in velike obokane kleti so kaj prikladne za vinskega trgovca.

Prodajo se pa tudi sama poslopja z velikim tik ležečim sadnem vrtom. (38-5)

Kje? pove uredništvo tega lista.

Zavarovanje proti toči!

na

Štajarskem, Koroškem in Kranjskem

prevzame

za najnižjo in stalno zavarovalnino

Generalno zastopstvo v Gradci

(pisarna Thonethof, Pfarrgasse 2)

ogrsko-francoske zavarovalne družbe

(Franco-Hongroise),

ki ima vplačane delniške glavnice

2 milijona goldinarjev.

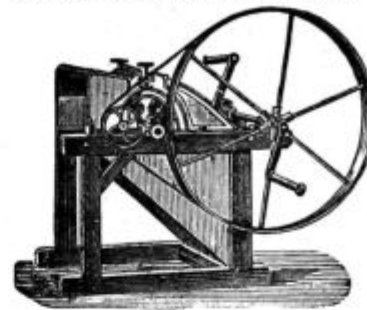
Vsaka škoda se rada obračuni in povrne. Ako se želi, se plača zavarovalnina lahko še le po žetvi. (56-2)

Kdor hoče prevzeti zastopništvo za to družbo naj se zgleda pri gorenjem generalnem zastopu, koder se tudi sprejema zavarovanje proti toči in se dajo radovoljno vsa razjasnila.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinarstvo!

Stiskalnice in mline za oljke
Stiskalnice za grozdje in sadje
ter trtne škropilnice
Grozdu in sadne mline

{ najnovejše se stave in v vseh velikostih.

mlatilnice, žitočistilne stroje, gepelje, sejalne stroje, za turščico, robkati, pluge itd. itd.

Šušilnice za sadje in zelenjad

Šušilnice, izvrstne ter ceno in vsake vrste po fabriških cenah.

IG. HELLER, Dunaj (Wien), Praterstrasse 78.

Cenike in dobre svete na zahtevanje zastonj.

(52-4)

Prekupci dobe znižane cene.

Iščejo se dobri zastopniki, kateri se dobro plačujejo.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.

" " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.

Esenca za želodec

lekarja Piccoli-ja v Ljubljani je koristno zdravilo proti boleznim želodca in črev, jeter in vranice, proti zlati žili, telesnemu zaprtju, vodenici, povračajoči se griži, kakor tudi proti glistam pri otrocih.

Kemična analiza je pokazala, da so zdravila, katera hvalisajo kot nezmotljive pripomočke proti raznim boleznim ter jih prodajajo pod kričecimi imeni, posebno balzami in kroglice, sestavljena iz lopatike (aloë) in drugih škodljivih snovi.

Od dr. Hager-a, v Frankobrodu ob Odri in profesorja Knapitsch-a, zapriseženega sodnega kemika v Ljubljani napravljena kemična analiza te esence, pripravljene po receptu dr. Stöckl-a, c. kr. vladnega svetnika in zdravstvenega poročevalca za Kranjsko, z ozirom na najnovejše skušnje in predpise današnjih zakonov, je za trdno pokazala, da je ta esenca sestavljena iz samih zdravilnih, med rastlinstvo spadajočih snovi, da v njej ni niti trohice lopatike, da ni nikako drastično sredstvo, marveč lahko in ob jednem zanesljivo, delovanje organov urejajoče zdravilo, ki organizmu nikakor ne škoduje, če se prav delj časa rabi. To esenco prodaja po 10 kr. samo izdelovatelj

G. PICCOLI, lekarna „pri angelu“
v Ljubljani na Dunajski cesti.

Po 15 kr. dobiva se v lekarni Sladovič-evi v Novem mestu, kakor tudi skoraj v vseh lekarnah na Štajarskem, Koroškem, Primorskem, v Istriji in v Trstu. (40-5)

Esenco za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v skatljah po 12 stekleničah za gl. 1:36, po 24 za gl. 2:60, po 36 za gl. 3:84, po 44 za gl. 4:26, po 55 za gl. 5:26, po 110 za gl. 10:30, po 550 za 50 gl.

Ogerska akcijska družba

za zavarovanja proti škodam po toči in za pozavarovanja
v **Budimpešti,**

ki je bila zasnovana od c. kr. priv. splošne zavarovalne v Trstu, prevzame zavarovanje proti toči za stalne cene brez poznejšega doplačila.

Vplačanega je 1 milijon goldinarjev av. velj.

Škode se hitro in popolnoma izplačajo.

Zavarovalnino je plačati še le po žetvi t. j. 30. septembra in sicer na menjico.

Ako se v enem kraju, koder je bilo proti toči zavarovano ne zgodi nobena škoda, potem se 10 procentov zavarovalnine zapiše stranki k dobrem, ki se prihodnje leto odpišejo od zavarovalnine, ako se zoper zavaruje vsa poljščina pri tej družbi. Tiste stranke, ki so bile zavarovane lansko leto pri „C. kr. priv. splošni zavarovalni v Trstu“ in ki se letos zavarujejo pri „Ogrski protizavarovalni proti toči v Budapešti“ se ta odpis na premijah pri letošnji zavarovalnini odtegne.

P. n. članom c. kr. kmetijske družbe kranjske se zniža zavarovalnina za 5 % od normalne cene.

Razjasnila dado :

**V Ljubljani glavni zastop za Kranjsko,
v Gradišči št. 4.**

v vsih drugih krajih pa okrajni in lokalni zastopniki.

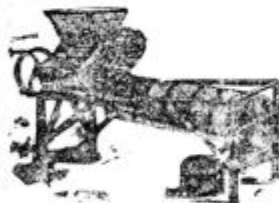
(55-2)

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši).

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. **mlatilni stroji** na vlačilo (Göpel) in na roko **slamozelni, šivalni**, potem stroji, s katerimi se **žito čisti in odbira**, dalje **malni**, ki **snajžijo, žito trejo** (šrotajo) in **sadje mečkajo**, potem **otrgači za koruzo robkati in grozdje obirati**, za vino in sadje, **smrki (pumpe)**, dalje tudi **trombe za gnojnico**; stroji s katerimi se **repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice**, varne pred tatom in ognjem, **stroje za žehtanje in ožemanje** po Strakoseh in Benerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. **Imam tudi za kmetijske stroje veččega monterja (mašinista, ki se zastopi na sestavo strojev), ki je v stanu vsak stroj, bodisi, da ga goni človek, žival, voda ali par najboljše sestaviti ter ga prirejiti da dobro gre. To je velike vrednosti za kupca mojih strojev, zlasti ker jih monter skoraj nič ne stoji.**

(24-2)

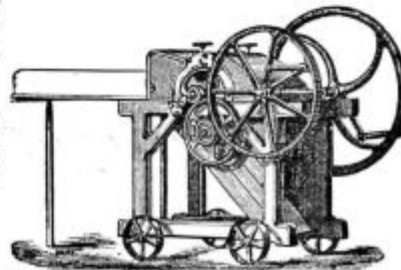
Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, **svarim** pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od tvrdk, katere nihče ne pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Moj popotnik **Ivan Grebene** ima moje legalizovano, splošno pooblastilo, nanj se morejo kmetovalci popolnoma zanesiti in mu dajati naročila za mene. Drugače pa prosim se pismeno in z zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12,

se priporoča sl. občinstvu v izvršitev vsih tiskarskih del, kot: knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani litografska dela v eni ali večih barvah. (57-2)

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo knjig za mladino ter razne muzikalije.

Cenik se pošlje zastonj in poštine prosto.

Največa zaloga.

L. MIKUSCH

tovarna za dežnike in solnčnike
v Ljubljani

na Mestnem trgu št. 15.

priporoča svojo bogato zalogo

solnčnikov in dežnikov

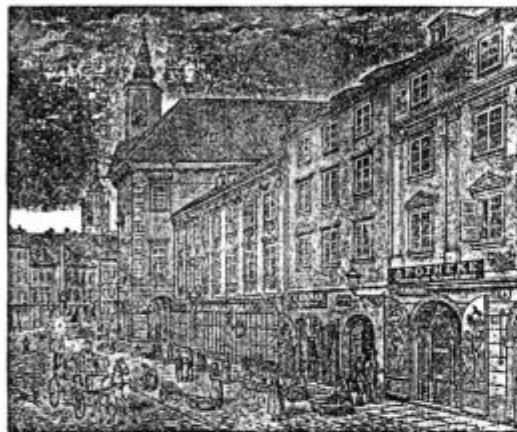
vsake velikosti, barve in raznoterega blaga, čisto navadne pa tudi jako elegantne po najnižjih cenah.

Prodajalcem dežnikov razpošiljam cenike brezplačno in poštine prosto. (51-4)

Najnižja cena.

Najlepša oprava.

Dobro blago.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani
na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših **izbornu skusenih** domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve in ena kemična tovarna v Građci (na Stajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odločno najboljšo zdravilo zoper proti in revmatizem, trganje po udih, bolečine v krizu ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucet 4 gld. 50 kr. (20-3)

Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnjenih udih, skazenem zelodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Vsa ta naštetá zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s pošto razpošilja.

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEMER TRNKÓCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

Marijanceljske kaplice za želoдец,

kterim se ima na tisuče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodcu, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucet 2 gld., 5 tucetov samo 8 gld.

Svarilo!

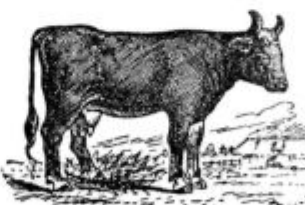
Opozarjamo, da se tiste istinite Marijanceljske kaplice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščni sirup kranjski

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vratoból, jetiko, prsne in pljučne bolezine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucet 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih krav, konj in prašičev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, plućnih in vratnih boleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najbolše mazilo za konje, pomaga pri pretégo žil, otekanji kolen, kopitnih boleznih, otrpnjenji v boku, v krizi itd., otekanji nog, mehurnih na nogah, izvinjenji, tiščanji od sedla in oprave, pri sušici itd. s kratka pri vseh unanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 stekl. z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

Izvirne belanske (cikaste)

BIKE,

nakupljene z državno podporo, prodajal bode podpisani odbor

binkoštno soboto t. j. 24. maja t. l. dopoldne ob 10. uri v Kranji na dvorišči gostilne pri Petru Majerju mlademu t. j. v hiši tik velike cerkve koder je c. kr. davkarija.

Biki bode prodani potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Biki bodo postavljeni na dražbo za polovico cene, katero je družba plačala, in jih dobi oni, kateri največ ponudi. (59-2)

2. Kdor bika kupi, mora ga precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzame kupljenega bika v varstvo svoje. Podpisani odbor za noprobeno reč porok ni, zato naj vsak, ki misli kakega bika kupiti, žival še pred dražbo dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

„Ljubljanski zvon“.

(2-7) Stoji pol leta gld. 2.30, četrť leta gld. 1.15.

Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan

(3-4)

koroški rimski vrelec.

Na prodaj pri M. E. Supanu v Ljubljani in pri F. Dolenzu v Kranji

Lepe pomaranče

cel zaboj (kišto) za 4 gld. 90 kr.

Kdor vzame več zabojev dobi vsakega za 15 kr. cenejši.

Najfinejši Jamaica rum . liter 1 gld 60 kr.

Fini Kuba rum . . . . . " — " 70 "

Najcenejši čaj i. t. d. prodaja

Ferdinand Plautz v Ljubljani
na Starem trgu

Tukaj se tudi kupujejo prazni a dobro ohraneni sodi od petroleja po najvišji ceni, kolikor jih kedo pripelje. (36-6)

Jajca za valenje

prodaja Josip Lenarčič na Vrhnikih

po sledečih cenah:

Houdan po 20 kr. eno jajce.

Plymouth Rocks " 20 " " "

Peking (raca) " 20 " " "

(54-3)

Andr. Druškovič

trgovina z železom, mestni trg št. 10,

priporoča po zelo nizki ceni okove za okna in vrata, štorje za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena

štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železolitni gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobiva zmerom sveži dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja. (21-8)

